

AUR

DIPTA
SRI SANKARACHARYA
SRI SANKARACHARYA
SRI SANKARACHARYA

SL 00 819

Que no
7423

SRI SANKARACHARYA

PRINTED BY THE UNIVERSITY OF MADRAS

1911

ఓమ్.

శ్రీగురుభ్యోనమః.

శ్రీమజ్జగద్గురు శంకరాచార్య విరచితా

❖ మణిరత్నమాలా స్తోత్రమ్. ❖

(బ్రహ్మశ్రీ) నోరి హనుమచ్ఛాస్త్రి గారిచే

నాంధ్ర టీకాతాత్పర్య సహితంబుగ

చా్రియఁబడి

ఆంగ్లేయభాషాంతరీకరణ సహితంబుగ

(శ్రీ)రంగావధూరి భక్తజన సమాజమువారిచే నంగీకరింపఁబడి

కందుల వెంకయ్య (గుంటూరు) చే

బ్రకటింపఁబడియె.

మచిలీపట్టణము

నేతు ముద్రాక్షరశాలయందు

సి. నేతుమాధనరావుచే

ముద్రింపఁబడియె.

1911 సం॥ ఏప్రిల్.

కాపీక్రైట్

వెల 2 అణాలు.

[రిజిస్టర్డ్.

ప్రకటన

—:0:—

ఆర్యులారా ! ఈ మణిరత్నమాల శ్రీమచ్ఛంకరా
చార్య భగవద్పాదులవారిచే రచింపబడినది. దీనిని ప్రబుద్ధ
భారతా పత్రికాధిపతులు ఇంగ్లీషున తర్జుమాచేసియున్నారు.
మతియు హిందీభాషలో పండిత నందలాలకృత వ్యాఖ్యాన
సహితముగ పరిశోత్తిరములు వ్రాసియున్నది. కావున నా
యుభయగ్రంథముల భేదములను గనిపెట్టి అందు నెవిసరసము
గనున్న వ్రా నానిప్రకార మచ్చటసవరించి వ్రాసితిని. మణి
రత్నమాలయనగా మణిశ్రేష్ఠములతోఁ గూర్పబడిన జప
మాలయని యర్థము. దీనియందు ముప్పదిరెండు శ్లోకము
లుండుటచేత దీనికీ పేరు పెట్టబడినది. ప్రతిశ్లోకమునకు
నాలుగుపాదములచొప్పున లెక్కింపఁగా 128 వింశత్యష్టాత్తర
శతమాలయగునని తెలియవచ్చుచున్నది. ప్రతిపాదమందుఁ
బ్రశ్నయు నాపాదమందె యు త్తరువును వచ్చునట్లు చెప్పినారు.
ఉపనిషత్తులయొక్కయు, వ్యాససూత్రములయొక్కయు, భగవ
ద్గీతలయొక్కయు, మూటియందుఁగల ముఖ్యాంశముల నెన్నిక
చేసి శ్రీశంకరులవారి ముప్పదిరెండు శ్లోకములలో నిమిద్ధి
యెల్లవారికి సుబోధమగునట్లు సులభశైలిని వ్రాసియున్నారు.
కావున నేను నాబుద్ధికోలఁదిని పెద్దలసహాయముచేత శ్రీశంక
రులవారి యభిప్రాయానుగుణ్యముగా వేదాంతరహస్యములు
పొల్లుపోకుండఁగ సర్థమును వ్రాసినాఁడను. స్త్రీలకు సంస్కృతి
భాషరానివారికిని బాగుగాఁదెలియునట్లు సచ్చటచ్చట సర్థ

మందు గ్రామ్యపదముల నుపయోగించితిని. అట్టిచోట్ల వ్యాకరణయు క్తమగు పదములనుంచినచో నెల్లవారికిఁ దెలియ వీలుకాదనే యుద్దేశమున నట్లువ్రాసితిని. కాబట్టి పండితులయినవారు నన్ను క్షమింప వేడుచున్నాను. ముక్తినిగోరువారికి నిది సులభసాధనమైనదని శ్రీశంకరాచార్యులవారి యభిప్రాయము. నేను అర్థమువాసినపిమ్మట తాత్పర్యము వ్రాసి తెలుఁగువారి యుపయోగార్థము ప్రతిశ్లోకమునకు పృశ్నోత్తరములు కలుగునట్లు గీతపద్యములను వ్రాసినాఁడను. శ్లోకములయందుఁగల యెల్లపదములను పద్యములలోవ్రాయకపోయినను శంకరులవారియభిప్రాయము చెడకుండప్రశ్నోత్తరములును వానియందలిముఖ్యాంశములను వదిలిపెట్టలేదు. ఎల్లవారికిది ముఖ్యమైన గ్రంథమనితలంచి దీనిని ముద్రించితిని. పెక్కుచోట్ల నా పొర ఖాటుననో శక్తిహీనత చేతనో పెక్కు లోపము లుండ వచ్చునని నేను నిక్కముగ నొక్కివక్కాణింపఁగలను. కాబట్టి పండితులయినవారు వానినెల్లనుగుణములుగా నే తలంచి నన్నుమన్నింతురుగాతమని వేడుచున్నాను.

ఇట్లు బుధవిధేయుఁడు,

నోరి హనుమచ్ఛాస్త్రి.

శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదాచార్య వర్య విరచిత

అది మణి రత్న మాలా స్తోత్రమ్ రు

శ్రీ గణేశాయనమః

శ్రీ గురుభ్యోనమః

పార సంసారసముద్రము ధ్వే
సమ్మజ్జతో మేళరణం కిమస్తి
గురోక్మపాలో కృపయానదైత
ద్విశ్వేశ పాదాంబుజ దీర్ఘ నౌకా 1.

అర్థము॥ శి॥ కృపాలో = దయకలిగిన గురో = ఓగురూ!
అపార సంసార సముద్రము ధ్వే = దరిలేని సంసారమను సముద్రపునడు
మను, సమ్మజ్జతః = మిక్కిలి ముణుగుచున్న, మే = నాకు శరణం = రక్షణ
కరమైనది, కిమస్తి = ఏదియున్నది? ఏతత్ = దీనిని కృపయా = దయలోడును
వద = చెప్పమా! దయకలిగిన ఓగురూ! దరిలేని సంసారసాగరమందు ముణు
గుచున్న నాకు రక్షణకరమైనది యేదియున్నదో దానిని దయతో నాన
తీయ వలయునని శిష్యుడడిగెను. గురు॥ విశ్వేశపాదాంబుజ దీర్ఘ
నౌకా; విశ్వేశ = సర్వేశ్వరుని యొక్క పాదాంబుజ = పాదకమలముల నెడు
దీర్ఘ = పెద్దదియగు నౌకా = పడవ, అస్తి = కలదు.

తా॥ సంసార సాగర మధ్యమున ముఖగుచున్నవానికి సర్వేశ్వరుని సాదకములనెడి పద్ధ పదముల రరింపజేయునని గురువు తెలివిచ్చెను.

గీ॥ అంతులేనట్టిభవవార్ధియందు మునిగి
దరిని గనలేని వారికి దారియేది?
సద్గురు! చెప్పమనుచును ఛాత్రుడడుగ
దేవదేవుని పదనావ దిక్కునుమ్ము.

TRANSLATION.

1. Speak, O gracious master (spiritual guide), what can be my refuge,—now as I am about to sink in this endless ocean of Samsara (i. e., the recurrence of birth and death) ? The lotus feet of the Lord of the universe is the great ship to take thee across this ocean, let that be thy refuge !

శ్లో॥ బద్ధోహి కోయో విషయానురక్తః
కోవా విముక్తో విషయేవిరక్తః
కోవాస్తి ఘోరో నరకః స్వదేహః
తృప్తాక్షయః స్వర్గపదం కిమస్తి ॥ 2.

అర్థము॥ శ్లో॥ బద్ధః = కట్టబడినవాడు కఃహి = ఎవ్వడున్నాడు? గు॥
యః = ఎవ్వడు విషయానురక్తః = సక్పందన విషయములయందు ఆసక్తి
కలవాడో. (వాడేసుమి) శ్లో॥ విముక్తః = విడిచిపెట్టబడినవాడు కోవా =
ఎవడున్నాడు? గు॥ విషయే = సక్పందనాది విషయములయందు విరక్తః
= ఆసక్తి లేనివాడే. శ్లో॥ ఘోరః = భయంకరమైన నరకః = నరకము

కోవా=ఏది అస్తి=ఉన్నది? గు॥ స్వదేహః=శరణాశ్రయం. (నరకము) ౩॥
 స్వగృహపదం=స్వగృహము కిమస్తి=ఏదియున్నది? గు॥ తృప్త్యాక్షయః=ఆశ
 విడనాడుటయే.

తా॥ విషయములయం దాసక్తి కలవాడే బంధింపఁబడినవాడనియు, విషయ విరక్తుఁడు బంధింపఁ బడనివాడనియు, స్వశరీరమే నరకమనియు, ఆశాత్యాగమే స్వగృహమనియుఁ దాత్పర్యము.

గీ॥ బద్ధుఁడెవ్వఁడు? విషయానుబద్ధుఁడరయ
 ముక్తుఁడెవ్వఁడు? విషయ విరక్తుఁడె కద
 నరకమెయ్యది? నిజదేహ మరయ వినుము
 స్వగృహ పదమెద్ది? తృప్త్యాక్షయంబె సుమ్ము.

2. Who are in bondage and who really free? Those who are attached to sense-objects, it is they who are in bondage, and he alone is free whose mind has renounced the world. What is like a dreadful hell?—One's own body. And what is Paradise? The annihilation of all desire for enjoyment.

శ్లో॥ సంసారహృత్కః శ్రుతిజాతృభోధః
 కోమోక్షహేతుః ప్రథితః సనవ
 ద్వారంకిమేకం నరకస్య నారీ
 కా స్వగృహ పాణిభృతా మహింసా॥ 3.

అర్థము॥ ౩॥ సంసారహృత్=సంసారబంధ మున్నమును నాశింపఁజేయునది యేదియున్నది? ॥గు॥ శ్రుతిజాతృభోధః=వేదజ్ఞాన జన్యమై

తన్ను దాఁ దెలిసికొనెడు జ్ఞానమే. || ౩ || మోక్షపేతుఁ=మోక్షమునకుఁ
 గారణమైనది కః=ఏదియున్నది? గు|| ప్రథితః=ప్రసిద్ధమైన సవీవ=తన్ను
 తాను తెలిసికొనెడు అత్తజ్ఞానమే. ౪|| నరకస్య=నరకమునకు ఏకం=ము
 ఖ్యమైన ద్వారం=మాగము కిం=ఏది? గు|| నారీ=అడుదియే. ౫|| ప్రా
 ణభృతామ్=ప్రాణధారులకు స్వర్గదా=స్వర్గమునిచ్చునది కా=ఏది
 యున్నది? గు|| అహింసా=ప్రాణహింసఁ జేయకుండుటయే. (స్వర్గపుదారి)

తా|| అత్తజ్ఞానము సంసార దుఃఖమును హరించుననియు,
 నదియే మోక్షపేతువనియు, నాడుదానియందు వాంఛ నరకద్వారమని
 యుఁ, బ్రాణహింసచేయకున్న స్వర్గప్రాప్తి కలుగుననియుఁ దాత్పర్యము.

గీ || భవహరం బెద్ది? శ్రుతి జాతృభావమరయ
 మోక్ష కారణ మెయ్యది? ముక్తి సుమ్ము
 నరక పథమేది విను పింపు? నారి చూవె
 యేది దివిదారి? చెప్పగ దే,యహింస.

3. What destroys the chain of births and deaths? The Knowledge of the self, begotten of the Vedas. What then the cause of freedom from all bondages whatever? That very Knowledge of the Self that has been extolled in all the Scriptures. What is the sure gate to hell? To look upon women with a lustful eye. And what leads one as sure to Heaven? Non-injury to all.

శ్లో శేతే నుఖం యస్తు సమాధినిష్ఠో
 జాగర్తి శోవా సదసద్వివేకీ

కే శత్రువఃసన్తి నిజేంద్రియాణి
తాన్యేవ మిత్రాణి జితాని కాని॥4.

అర్థము॥ శి॥ కస్తు=ఎవ్వఁడు సుఖం=సౌఖ్యముగా శేతే=నిద్రపోవుచు
న్నాఁడు? గు॥ సమాధినిష్ఠః=సమాధియందు శ్రద్ధవహించినవాఁడె అనఁగా
బ్రహ్మమందైక్యము నొందిన వాఁడే సుఖనిద్రపొందుచున్నాఁడు. శి॥ కో
వా=ఎవఁడు జాగర్తి=మేలుకొని యున్నవాఁడు? గు॥ సదసద్వివేకీ=మంచి
చెడ్డలను జ్ఞానముచే నెఱుఁగువాఁడె. శి॥ కే=ఎవ్వరు శత్రువః=పగవారలు
సంతి=ఉన్నారు? గు॥ నిజేంద్రియాణి = తనయొక్కజ్ఞానకర్తృత్వేంద్రి
యములే. శి॥ కాని=ఏది మిత్రతాణి = మిత్రులు? గు॥ జితాని=జయించ
బడిన తాన్యేన=ఆ జ్ఞానకర్తృత్వేంద్రియములే.

తా॥ సమాధియందైక్యము నొందువాఁడు సుఖముగా నిద్రించు
చున్నాఁడనియు, దన యింద్రియములే ప్రబలశత్రువులనియు, నాయింద్రి
యములు జయింపబడినచో నవియే మిత్రులనియుఁదాత్పర్యము.

గీ॥ మహిని నిదుర్తుఁడెవఁడు? సమాధినిష్ఠుఁ,
డెవఁడుజాగర్తి? సదసద్వివేకి సుమ్ము,
శత్రులెవరు? నిజేంద్రియ చయమె జగతి
మిత్రు లెవ్వరు? తజ్జితుల్ మేదిని పయి.

4. Who sleeps in peace? He who has attained to the direct perception of his oneness with the Deity in Samadhi or perfect concentration, and attempts to remain in that condition as long as he can. And who is awake? He indeed who can discriminate the Real from the unreal and loves

the Real. Who are enemies of one? One's own organs of sense-perception. Who then are one's real friends? Those very organs when subdued and conquered.

శ్లో॥ కోవా దరిద్రోహి విశాలత్వమ్ః
 శ్రీమాంశ్చకో యస్య సమస్తతోషః
 జీవన్ముతః కస్తు నిరుద్యమోయః
 కావామృతా స్యాత్ సుఖదా నిరాశా॥5.

అర్థము॥ శి॥ కోవా=ఎవడు దరిద్రోహి=మిక్కిలిబీదవాడు? గు॥ విశాల
 త్వమ్ః=మిక్కిలి ఆశకలవాడు. శి॥ కశ్చ=ఎవ్వడు శ్రీమాన్=సంపదకల
 వాడు? గు॥ యస్య=ఎవనికి సమస్తతోషః= అన్నిటియందు సంతోష
 మున్నదో.(వాడు)శి॥కః=ఎవ్వడు జీవన్ముతః=బ్రతికియుండియుఁజచ్చిన
 వానితోసమానుడు? గు॥ యః=ఎవడు నిరుద్యమః=ప్రయత్నవిహీనుడో.
 శి॥ కావా=ఏది అమృతా=చావులేనిది స్యాత్=అయ్యెను? గు॥ సుఖదా=
 సౌఖ్యమునిచ్చు నిరాశా=ఆశలేకుండుటయె.

తా॥ ఆత్మశ కలవాఁ డెల్లపుడు దరిద్రుడనియు, నెల్లప్పు
 డు సున్నదానితో సంతోషించువాడు భాగ్యవంతుడనియు, బ్రయ
 త్నముచేసి పాటు పడనివాడు బ్రతికి యుండియుఁ జచ్చిన వానితో
 సమానుడనియు, నాశదిగ నాశినవాడు అనిగా వైరాగ్యము కలవాడు
 స్థిరకాలజీవి యనియు, దాత్పర్యము.

ఆ॥ అలిదరిద్రుడెవడు? యతిత్వప్లకలవాడె
 యెవడు భాగ్యశాలి? యెవడు తోషి
 (బ్రతికియుండి మృతుడో? యతన విహీనుడె
 మృతము కానిదేది? మతి నిరాశ.

5. Who really is the poorest of the poor? He whose desires for sense-enjoyment is keen. Who has then really been favoured by fortune? He indeed who is all contentment. Who again is dead while alive? He who is destitute of all diligence and energy. What the nectar that soothes the mortal? Renunciation of all desires whatever.

శ్లో॥ పాశోహి కోయో మమతాభిధాన
సన్తోహ యత్యేవ సురేవ కా స్త్రీ
కోవా మహాంధో మదనాతురో యో
మృత్యుశ్చ కో వాపయశస్వకీయం ॥6.

అర్థము॥ శ్లో॥ కోహి=ఏది పాశః= బంధించెడి గొలుసు? గు॥ యః=ఏది
మమతాభిధానః=నాది యనెడి మమకారత్వమే. శ్లో॥ కా=ఏది సురేవ=
మద్యమువలె సన్తోహయత్యేవ=మిక్కిలిశరీరస్సృతిలేనివానినిగాఁజేయును?
గు॥ స్త్రీ=ఆడదియె. (అనగా స్త్రీ)వాంఛయె. శ్లో॥ కోవా=ఎవ్వఁడు
మహాంధః=మిక్కిలి గ్రుడ్డివాఁడు? గు॥ యః=ఎవ్వఁడు మదనాతురః=
మన్నథ వికారములైన కామ కోధాదులచే నీడింపబడునో. శ్లో॥ కోవా=
ఏది మృత్యుశ్చ=మరణాధిదేవత? గు॥ స్వకీయం=తనసంబంధమైన అప
యశః=అపకీర్తియే.

తా॥ నాది నీదియను మమకారమే తన్ను బంధించునట్టి
(తాళ్లనియును, స్త్రీ)లయందలి వాంఛయె కల్లువలె శరీరము తెలియపండఁ
జేయునదియనియును, కాఘ కోధాది వికారము కలవాఁడు పుట్టు గ్రుడ్డి
వాఁడనియు, నపకీర్తియే. తనకు మృత్యుతుల్యమనియుఁ దాత్పర్యము.

ఆ॥ పాశమేది? మమత, పరగ మద్యమువలె
 మోహకారియేది? ముద్దుగుమ్మ
 అంధుడెవడు? జగతి నగు? మదనాతురు
 డరయ మృత్యువేది? యపయశస్సు॥

6. What is the cord that keeps all in bondage? The idea of 'me and mine.' And what maddens one like wine? The idea of possessing a woman. Who indeed is really blind? One who is carried away by lust and passion. What indeed is death? The extinction of one's good name.

శ్లో॥ కోవాగురు ర్యోహి హితోపదేష్టా
 శిష్యస్త్వ కోయో గురుభక్త ఏవ
 కో దీరరోగో భవ ఏవసాధో
 కిమాపథం తస్య విచార ఏవ॥7.

అర్థము॥ శి॥ కోవా=ఎవ్వడు గురుః=ఈపాథ్యాయుడు? గు॥ యోహి=ఎవ్వడు హితోపదేష్టా=మేలు కలిగించుదానిని బోధించువాడోవాడు. శి॥ శిష్యస్త్వ=శిష్యుడు కః=ఎవ్వడు? గు॥ యః=ఎవ్వడు గురుభక్త ఏవ=గురు నందుభక్తికలవాడో. (వాడు) శి॥ కః=ఏది దీర్ఘరోగః=ఎన్నటికి విడువని వ్యాధి? గు॥ హేసాధో=ఓపించివాడా! భవఏవ=ఎడతెగకయెప్పుడు జన్మ మెత్తుచుండుటయే. శి॥ తస్య=ఆ భవరోగమునకు జౌషధం=మందు కిమి=ఏది? గు॥ విచారఏవ=ఈజన్మము వచ్చుటకు కారణమేదియో దానిని విచారణ చేయుటయే.

తా॥ మేలుపాక్యమును బోధించువాడు, గురువనియును, గురుభక్తి గలవాడే శిష్యుడనియును, తెంపు లేక జన్మ మెత్తుచుండుటయే విడువని

వ్యాధియనియు, నిత్యానిత్య వస్తువిచారణవల్ల నాజన్మరాకుండఁ జేసికొనుటయే యాషధమనియుఁ దాత్పర్యము.

ఆ॥ గురుఁడెవఁడు? హితము కూర్చు సదుపదేష్ట
పరఁగ శిష్యుఁడెవఁడు? భక్తియుతుండె
దీర రోగ మేది? తెలుపుము, భవమగు,
తగిన యాషధంబా? తత్వచింత॥

7. Who is a Guru ? He who imparts beneficial teachings. Who is, again, a disciple ? He who is devoted to his Guru. What is the disease that protracts the most ? The condition of being born and born again is that, Oh aspirant after Truth ! And what the remedy for the same ? It is the discrimination of what is true and what untrue.

శ్లో॥ కింభూషణా ద్భూషణమస్తి శీలం
తీర్థం పరం కిం స్వమనో విశుద్ధం
కిమత్ర హేయం కనకంచ కాంతా
త్రావ్యంసదా కిం గురువేదవాక్యమ్॥౮॥

అర్థము ॥ శ్లో॥ భూషణాత్ = అలంకారముకంటెను భూషణమ్ = అలంకారము
కిమస్తి = ఏదియున్నది? గు॥ శీలం = సత్ప్రవర్తనము శ్లో॥ పరమ్ = మిక్కిలి
యుత్తమమైన తీర్థమ్ = పుణ్యతీర్థము కిం = ఏది? గు॥ విశుద్ధమ్ = పరిశుద్ధమైన
న స్వమనః = తనమనస్సు. శ్లో॥ అత్ర = ఈలోకమందు హేయం = విడచిపెట్ట
దగినది కిం = ఏది? గు॥ కనకంచ = ధనమున్న కాంతా = స్త్రీయును. శ్లో॥ సదా =
ఎల్లప్పుడు, త్రావ్యమ్ = వినఁదగినది కిం = ఏది? గు॥ గురువేదవాక్యమ్ =
గురువుల వల్లను వేదములవల్లను బోధింపఁబడు మాటలను.

తా॥ మంచి ప్రవర్తనయే దొడ్డ యలంకారమనియు, నిర్మలమైన మనస్సే తీర్థమనియు, కాంతా కనక వాంఛలు విడవనలయుననియు, గురువులయొక్క వేదములయొక్క వాక్యములు సర్వదా యనుష్ఠింపవలయుననియుఁ దాత్పర్యము.

ఆ॥ మంచిసామ్యమేది? మహిలోన శీలమే
మంచి తీర్థమేది? మతి విశుద్ధి
హేయమోది? కాంత, వేయల కనకంబు
శ్రావ్యమేది? గురుని దివ్యవాక్కు॥

8. What adorns one more than all ornaments ? A good conduct. What is the holiest of all holy places (pilgrimages) ? A pure heart. What are the objects to be shunned in this world ? Wealth and lust. What then is that which is to be cherished most (in the heart)? What you have learnt from the Vedas and from your spiritual guide.

శ్లో॥ కేహేతప్రా బ్రహ్మగతేస్తు సన్ని
సత్సంగతి దాన్తి విచారతోషాః
కేసంతి సంతః కిల వీతరాగా
అపాస్తమోహా శ్చివతత్వ నిష్ఠాః॥9.

అర్థము॥ శ్లో॥ బ్రహ్మగతేస్తు=బ్రహ్మమును పొందుటకు కేహేతవః= ఏకారణములు సన్ని=ఉన్నవి? గు॥ సత్సంగతిః=సజ్జన సహవాసమున్న దాన్తిః=ఇంద్రియనిగ్రహమున్న విచారతోషాః=అత్యనాత్మ విచారణ యందు సంతోషములును. శ్లో॥ కే=ఏవరు సంతః=సజ్జనులై సంతి=

ఉన్నారగు|| వీతరాగాః=పోయిన అనురాగముగలవారును, అపాస్త మో
హాః= పోయినమోహముగలవారును, శివతత్వనిష్ఠాః=పరశివతత్వమునందు
ఆసక్తి కలవారును.

తా|| బ్రహ్మమును దెలిసి కొనుటకు సజ్జన సహవాసమున్ను,
ఇంద్రియనిగ్రహమున్ను, నిత్యానిత్యవస్తు విచారములు సుండవలయుననియు,
వీతరాగులయిన వారును, మోహమును విడిచిన వారును, బ్రహ్మతత్వ నిష్ఠ
కలవారును, సమస్తమును దెలిసిన పండితులనియుఁ చాత్పర్యము.

ఆ|| కారణంబు లేవి కలవు బ్రహ్మము జేంద
శాన్తి దాన్తి మఱి విచారమరయ
వీతరాగు లెవరు? విడిచి యజ్ఞానంబు
శివుని తత్వనిష్ఠ చేయువారె||

9. What are the causes to lead to the realisation of Brahman? The company of the righteous, self-restraint, discrimination and contentment— these alone are conducive to that end. Who are the really virtuous? Those who are void of all attachment to everything unreal, have gone beyond all delusion that the unreal spreads on one's mind, and remain ever steadfast to the Supreme Truth.

శ్లో|| కోవాఙ్మరః ప్రాణభృతాంహి చిన్తా
మూర్ఖస్తు కోయస్తు వివేకహీనః
కార్యామయా కా శివవిష్ణు భక్తిః
కింజీవనం దోషవివర్జితం యత్ || 10.

అర్థము॥ శి॥ ప్రాణభృతా=ప్రాణధారులకు జ్వరః=తాపముకలి
గించు జ్వరము కోవా=ఏదియున్నది? గు॥ చింతాహి=విచారమేకదా! శి॥
మూర్ఖుఁడు=మూర్ఖుఁడు? గు॥ యస్తు=ఎవ్వడైతే వివేకహీనః=నిత్యానిత్యవ
స్తు వివేక కూన్యఁడో. (వాఁడు) శి॥ మయా=నాచేత కార్యా=చేయతగినది
కా=ఏది? గు॥ శివవిష్ణుభక్తిః= శివేశ్వరులయందు భక్తియుంటయే. శి॥
జీవనం=బ్రతుకుతెరువు కిం=ఏది? గు॥ యత్=ఏపనియైతే దోషవివర్జితమ్=
పాపరహితమైనదో? (అది)

తా॥ ప్రాణులకు చింతయే జ్వరమనియు, వివేకము లేనివాఁడు
మూర్ఖుఁడనియు, ఎల్లప్పుడు శివేశ్వరుల భక్తిచేయవలయుననియు, పాప
రాహిత్యమైన వృత్తిని జేసి జీవింపవలయుననియు, చాత్వర్యము.

ఆ॥ ప్రథిత జ్వర మదేది? ప్రాణి కోటికి చింత
మూర్ఖుఁడో వివేకములను విడువ
చేయఁదగిన దేది? శివేశ్వరుల భక్తి
జీవనంబా? దోషచింత లేమి.

10. What is the fever that ails all that live ? Anxi-
ety. Who is a dunce ? Who is devoid of the power of
discrimination. What pious acts shall I perform ? Keep a
devoted love for Shive and Vishnu in your heart. What is
indeed life ? It is to live and remain free from all wrong-
doings.

—:0:—

శ్లో॥ విద్యాహికా బ్రహ్మగతి పృథాయా
బోధోస్తి కా యస్తు విముక్తి హేతుః

కో లాభ ఆత్మానగ మోహియోన్
జితంజగ త్కేన మనోహియేన॥ 11.

అర్థము॥ శి॥ విద్యాహి=చదువు కా=ఏది? గు॥ యా=ఏవిద్య
[బ్రహ్మగతిప్రదా=పరమాత్మస్థానమును చేర్చునో, (అది) శి॥ బోధః=జ్ఞానము
కః=ఏదిఅస్తి=ఉన్నది? గు॥ యస్తు=ఏబోధఅయితేవిముక్తి హేతుః; విముక్తి=
సంసారబంధమునుండి విడుదలపొందుటయు, హేతుః=కారణమైనదో (అది)
శి॥ లాభః=లాభమైనది- కః=ఏది? గు॥ యోవై=ఏలాభమైతే ఆత్మవగ
మోహి=పరబ్రహ్మసాక్షాత్కారము నెఱింగింపుచున్నదో (అది) శి॥ కేన=ఎవని
చేత జగత్=లోకము, జితం=జయింపబడినది? గు॥ యేన=ఎవనిచేత, మనః=
మనసు జితంహి=జయింపబడుచున్నదో.

తా॥ పరబ్రహ్మజ్ఞానమునిచ్చునదే విద్యయనియు, సంసారబంధ
మునుండి విడుపించునదే బోధయనియును, తన్ను దాచెలిసికొను
టయే లాభమనియు, మనస్సును జయించినచో జగత్తంతయు జయింపబ
డినదనియు, చాత్పర్యము.

ఆ॥ చదువు? బ్రహ్మగతికిఁజక్కచేర్చునదేదో,
బోధయేది? ముక్తి బొందు నదియ,
లాభమేది? యాత్మ లాభము నెఱుగుట
జితుఁడో? యెవఁడు మనసు జేతయగునో.

11. What indeed is true learning? It is that by learning which one sees the way to realise the Brahman or the Truth Absolute. What then is wisdom? It is indeed

that which brings about emancipation from all bondages whatever. What is the greatest of all gains? The realisation of the Atman. Who has conquered the whole world? He who has conquered his own mind.

శ్లో॥ శూరాన్మహా శూరతమో స్తికోవా
మనోజబానై ర్వ్యధితోన యస్తు
ప్రాజ్ఞోతి ధీరశ్చ సమశ్చ కోవా
పాప్తానమోహం లలనాకటాక్షైః॥ 12.

అర్థము॥ శి॥ శూరాత్ = పరాక్రమవంతునికంటెను మహాశూర
తమః = మిక్కిలి శూరాశ్రేయశుడు, కోవా = ఎవ్వడు అస్తి = ఉన్నాడు?
గు॥ యస్తు = ఎవడైతే, మనోజ బానైః = మన్మథ బాణములచేతనవ్యధితః =
పీడింపబడఁడో. శి॥ ప్రాజ్ఞః = తెలిసినవాడును, అతిధీరశ్చ = మిక్కిలి
ధైర్యశాలియును, సమశ్చ = సర్వమందు సమానబుద్ధికలవాడును, కోవా =
ఎవ్వడు? గు॥ యం = ఎవడులలనాకటాక్షైః = అడుదానికడగంటిచూపులచేత
మోహమ్ = మదనవికారమును నపాప్తః = పొందబడినవాడు కాఁడో.
(వాడు)

తా॥ మన్మథ బాణపీడితుడు కానివాడు మిక్కిలి శూరత
ముడనియు, శ్రీకటాక్షవీక్షణములకు లోబడనివాడును, తెలిసినవాడును,
మిక్కిలిధీరుడును సర్వసముడనియును దాత్పర్యము.

గీ॥ శూరుడెవ్వడు? మన్మథుబారిబడక
ధీరుడైయున్నవాడె విచారముడిగి,
ధీరుడెవ్వడు? ప్రాజ్ఞుండు, మీరి శ్రీల
బారిబడకుండనుండెడు బ్రహ్మవేత్త.

12. Who is the greatest of all heroes? He who has never been troubled by the shafts of Cupid. Who indeed can be called the wise and of great patience and poise? He indeed in whom the eyes of women have never raised the idea of lust.

శ్లో॥ విషాద్విషం కిం విషయా సమస్తా
దుఃఖే సదా కో విషయానురాగీ
ధన్యోస్తి కోయస్తు పరోపకారి
కః పూజనీయో నను తత్త్వసిద్ధః॥13.

అర్థము॥ శి॥ విషాత్ = విషము కంటెను విషమ్ = పాణిహాని
చేయునది కిం = ఏది? గు॥ సమస్తా = సమస్తములైన, విషయాః = ప్రాపంచిక
వాంఛలే. శి॥ సదా = ఎల్లప్పుడు దుఃఖే = దుఃఖము కలవాడు కః = ఎవ్వఁడు?
గు॥ విషయానురాగీ = ప్రాపంచిక విషయములయందు ప్రేమాను
బంధముకలవాడే. శి॥ కః = ఎవ్వఁడు ధన్యః = కృతార్థుడై అస్తి = ఉ
న్నాడు? గు॥ యస్తు = వుండేతే పరోపకారి = పరులకు మేలుచేయు
వాడో. (వాడు) శి॥ నను = ఓమహాగురూ! పూజనీయః = పూజింపదగినవాడు
కః = ఎవ్వఁడు? గు॥ తత్త్వసిద్ధః = యథార్థమందు స్థిరమనస్సు కలవాడే.

తా॥ ప్రాపంచిక విషయవాంఛలు విషతుల్యములనియు, అట్టి
విషయవాంఛలయందు అనురాగము కలవాడు యెల్లప్పుడు దుఃఖియనియు
సత్యమందు స్థిరమనసు కలవాడు పూజనీయుడనియుఁదాత్పర్యము.

గీ॥ విషము కంటెను విషమేది? విషయవాంఛ
వానికోరెడు వాడెపో వసుధ దుఃఖి
పరుల కుపకారి ధన్యుడై పరగుచురిడు
పూజనీయుడో? తత్త్వమ్ము పొందువాడే॥

13. What is the most venomous of the venoms? All the sense-objects. Who indeed is ever miserable? He whose heart is ever attached to the pleasures of the senses. Whose life is blessed? His, who does good to others. Who deserves respect of all? He whose mind is firmly fixed in the Truth.

శ్లో॥ సర్వా స్వవస్థా స్వపికిం నకార్యం
కింవా విధేయం విదుషా ప్రయత్నాత్
స్నేహశ్చపాపం పతనశ్చ ధర్మః
సంసారమూలంహి కిమస్మ్య విద్యా॥14.

అర్థము॥ శి॥ విదుషా=పండితునిచేత సర్వాసు= సమస్తమైన అవస్థాస్వపి=స్థితులయందునను, కిం=ఏదైనకార్య=చేయగూడదు? కిం=ఏదిప్రయత్నాత్=గొప్ప ప్రయత్నమువలన, విధేయమ్=చేయఁదగినది? గు॥స్నేహశ్చ=దారాపుత్రులయందు స్నేహభావమున్ను, పాపం=పాపాచరణమును (ఇవి చేయగూడదు.) పతనశ్చ=వేదవేదాంగముల పతనమున్ను ధర్మశ్చ=పుణ్యకర్మల నాచరించుటయు. (ఇవి చేయవలసినవి.) శి॥ సంసారమూలంహి=జనన మరణములకు మొదటి కారణమయినది కిమస్మి=యేదియున్నది? గు॥అవిద్యా=అజ్ఞానమే.

తా॥ జ్ఞానియైనవాఁడు సర్వకాల సర్వావస్థలయందు సంసార వాంఛయును పాపకార్యమును చేయఁగూడదనియును, వేదపాఠాయణమును ధర్మాచరణమును చేయవలయుననియును, అజ్ఞానమే సంసారమునకు మూల కారణమనియుఁ దాత్పర్యము.

అ॥ చేయరానివేది? స్నేహపాపంబులు
చేయఁదగినవేది? సిద్ధముగను

వేదపఠనవిధిగ వివిధధర్మములు

జగతి భవము కల్గనగు నవిద్య

14. What must a wise man never do in any circumstance, and what again ought he to do with all his might? A wise man must restrain himself from having inordinate attachment and from committing all sins; he should study the scriptures and perform virtuous deeds. What is the root of the world? Avidyâ—ignorance.

శ్లో॥ విజ్ఞాన్మహా విజ్ఞతమోస్తి కావా
సార్యా పిశాచ్యా నచవంచితోయః
కా శృంఖలా పాణి భృతాంచ నారీ
దివ్యం వ్రతం కించ సమస్త దైన్యం॥ 15.

అర్థము॥ శి॥ విజ్ఞాత్ = తెలిసినవానికంటెను విజ్ఞతమః = మిక్కిలి తెలి
సినజ్ఞానవంతుడు కోతా = ఎవ్వడు అస్తి = ఉన్నాడు? గు॥ యః = ఎవ్వడు
సార్యా పిశాచ్యా = స్త్రీయనెడు చయ్యముచేత నచవంచితః = మోసముచేయ
బడఁడో. శి॥ ప్రాణభృతాం = దేహధారులకు శృంఖలా = సంకిలి కా = యేది?
గు॥ నారీ = అడుదియే (సంకిలి) శి॥ దివ్యం = యోగ్యమైన పుత్రమ్ = నియమము
కించ = యేదియున్నది? గు॥ సమస్త దైన్యం = అందరిలోను తాను తక్కువ
వాడననెడి దీనస్వభావమే॥

తా॥ స్త్రీపూప పిశాచముచేత వంచించబడనివాడు మహాజ్ఞాని యనియు,
మనుష్యులకు వాడుదియే కాలి సంకిలియనియు, సమస్తమైనవారిలో
దీనుడనని తలంచుటయే దివ్యమైన వ్రతమనియుఁ దాత్పర్యము.

గీ॥ జ్ఞానవంతులలో కెల్లా జ్ఞానియెవఁడు?
పడఁతియను దయ్యమునకు లోబడనివాఁడె,
స్వామిలకు నేది సంకెలుర్? పడఁతినిజము
ధరణి దివ్య వ్రతంబేది? దైన్యమగును.

15. Who is the greatest of all the sages? He who has never been beguiled by the hateful feeling of lustful attraction towards the femal sex. What is the great fetter for a man? Wife. What is the best of all the vows? The desire to become 'poor in spirit.'

శ్లో॥ జ్ఞాతుం నశక్యం హి కిమస్తిస్వరైః
యోషిన్మనో యచ్ఛరితం తదీయం
కాదుస్త్వజా సర్వజన్తే దురాశా
విద్యావిహీనః పశురస్తికోవా॥ 16.

అర్థము॥ శ్లో॥ సర్వైః=అందఱిచేత జ్ఞాతుమ్=తెలిసికొనుటకు నశక్యం=శక్యముకానిది కిమస్తిహి=ఏదియున్నది? గు॥ యోషిన్మనః=స్త్రీలమనమున్ను, రథీయమ్=వారిదియైన యచ్ఛరితం=వారిప్రవర్తనయున్ను; శ్లో॥ సర్వజన్తే=ఎల్లజన్మలచేత దుస్త్వజా=విడువశక్యముకానిది కా=ఏది? గు॥ దురాశా=శుద్ధదిశ్చింతి అత్యశ్చ. శ్లో॥ కోవా=ఎవ్వఁడు పశుః=తెలివిలేని పశుకుటుంబమునందుండి=ఉన్నాడు? గు॥ విద్యావిహీనః=చదువురానివాఁడె.

తా॥ అందఱిచేత స్త్రీల మనమును వారి ప్రవర్తనయు తెలిసికొనఁబడలేదనియు, దురాశ విడువ శక్యముకాదనియు చదువురానివాఁడుపశువుతో సమానుడనియుఁ దాల్పర్యము.

గీ॥ ఏది తెలియనశక్యమో యెల్లరకును?
 స్త్రీల మనసును చరితంబు వీలువడదు
 విడువశక్యంబు కానిదా విను! దురాశ
 విద్య రానట్టివాడెపో వెట్టిపశువు.

16. What is most difficult to be understood by all? The mind of woman and her ways of conduct. What is hard for all persons to relinquish? Ambition or the desire for things which can only be attained with great difficulty. Who is equal to a beast? He who is devoid of knowledge.

శ్లో॥ వాసానసంగః సహకై ర్విధేయా
 మూర్ఖైశ్చ పాపైశ్చ ఖలైశ్చ నీచైః
 ముముక్షుణా కిం త్వరితం విధేయం
 సత్సంగతిర్ నిర్మమతేశ భక్తిః॥ 17.

అర్థము॥ శి॥ కైస్సహ=ఎవరితోగూడ వాసః=నివసించుటయు,
 సంగః=సహవాసమున్ను, సవిధేయః=చేయగూడదు? గు॥ మూర్ఖైశ్చ=మూర్ఖు
 లతోడను, పాపైశ్చ=పాపాత్ములతోడను, ఖలైశ్చ=దుర్మార్గులతోడను
 నీచైశ్చ=హీనులతోడను, శి॥ ముముక్షుణా=గొక్షముగోరువానిచేత త్వరి
 తమ్=శీఘ్రముగా కిం విధేయమ్=ఏదిచేయదగినది? గు॥ సత్సంగతిః=సజ్జన
 సహవాసమున్ను, నిర్మమతా=మమకార రాహిత్యమున్ను, ఈశభక్తిః=ఈ
 శ్వరభక్తి స్తీ.

తా॥ మూర్ఖులతోడను, పాపులతోడను, దుర్మార్గులతోడను, నీచుల
 తోడను, సహవాసము చేయగూడదనియును సజ్జన సహవాసమున్ను ఖగ్గు

కార రాహిత్యమున్న ఈశ్వరునియందుభక్తియును సర్వదాచేయవలసిన దనియును తాత్పర్యము.

క॥ ఏరిని కలసి వసించుట
కోరికతో నెవరిచెలిమి కూడదుచెపుమా?
ధారుణి మూఱుల పాపుల
జేరంగనురాదు ఖలుల సిద్ధము జగతి॥

గీ॥ మోక్షమును గోరువానిచే మొనసియేది
చేయవలసిన దేదియో? చెప్పమనఘ!
సజ్జనులతోడి సంగతినలుపవలయు
నిర్మలత్వము నీశుపై నమ్మిభక్తి॥

17. With whom one ought not to live or keep company? With the ignorant, the sinful, the mean and those who cannot bear the sight of good of others. What should be resorted to immediately by those who want to be free from all bondages (Moksha)? Good company, non-attachment, and devotion to the lord of the universe.

శ్లో॥ లఘుత్వమాలంచ కిమర్థితైవ
గురుత్వమాలం యదయాచనంచ
జాతాస్త్రీకోయస్య పునర్నజన్మ
కోనా మృతా యస్య పున నమృత్యుః॥ 18.

అర్థము॥ శ్లో॥ లఘుత్వమాలంచ=చులకదన కారణము కిం=ఎది?
గు॥ అర్థితైవ=ఒకరినియాచించుటయే, శ్లో॥ గురుత్వమాలం=గొప్పవచ్చుటకు

కారణము యేదో = యేది? గు|| యేదో అయాచనం = ఏదియైనను ఒకరినియాచించక పోవుటయే. శి|| జాతః = వీడుఁపుట్టివాఁడు అని చెప్పఁతగినవాఁడు కః = యెవ్వడు అస్తి = ఉన్నాడు? గు|| యస్య = ఎవనికి పునః = తిరిగి నజన్మ = పుట్టుకలేదో (వాఁడు) శి|| మృతః = చచ్చినవాఁడు కోవా = ఎవ్వఁడు? గు|| యస్య = ఎవ్వనికి పునః = తిరిగి నమృత్యుః = మరణములేదో అనఁగా ఒకరిని యాచించుట చేత చులకఁదనము వచ్చుననియు, యాచింపక పోవుటవల్ల గొప్పతనము వచ్చుననియు జన్మలేకుండ చేసికొన్నవాఁడు క్రొత్తగా జన్మించినవాఁడనియు తిరిగి మరణములేనివాఁడు చచ్చిన వాఁడనియుఁ దాత్పర్యము.

ఇందు విశేష తాత్పర్యమేమనఁగా గురుకులవాసముచేసి సద్గురు కటాక్షముచేత తన పాపముల నెల్ల నశింపజేసికొని బ్రహ్మసాక్షాత్కారము చేత తనయాత్మను మార్చుకొనిందించుకొని మోక్షాధికారము పొందుటకు తన సుతగినవానినిగా చేసికొనుటయే క్రొత్తగా జన్మించుటయనియు అట్టి జన్మ ప్రాప్తికి తన్ను త్రిప్పుకొనుటకు చేసికొనుటయే మరణము నొందుటయనియు భావము. (అనగా బ్రహ్మజ్ఞాని కాపలేనని ముఖ్యాంశము.)

గీ|| యాచ్ఛ చే వచ్చునదియేది యనఁఁగు? లఘుత!

గొప్ప తనమెట్లువచ్చును? గోరకుంట

జాతుఁడెవ్వఁడు? జన్మకుఁ జననివాఁడు

మృతకుఁడెవ్వఁడు? మృత్యువు గతినిగనఁడో॥

18. What is the root of all humiliation? To go a-begging for one's own self-gratification. And what commands respect of all? Never to have the spirit of a beggar for anything whatever. Who can truly be called 'born'? He, who will meet with death no more.

శ్రీ॥ మూకో స్తికో వాబధిరశ్శకో వా
 యుక్తం నవక్తుం సమయే సమర్థః
 తథ్యం నుపథ్యం నశ్శుకోతి వాక్యం
 విశ్వాన పాత్రం నకిమస్తి నారీ॥ 19.

అర్థము॥ శి॥ మూకః=మూఁగవాఁడు కః ఆస్తి=ఎవఁడు ఉన్నాఁడు?
 బధిరశ్చ=చెవిటివాఁడును, శోవా=ఎవఁడు? గు॥ సమయే=సమయమందు
 యుక్తమ్=తగినట్లుగా వక్తుమ్=చెప్పటకొఱకు నసమర్థః=శక్తి లేనివాడెవ్వఁడో
 (వాఁడు మూఁగవాఁడు.) తథ్యం=నిజమైనట్టియు సుపథ్యం=హితకరమైన
 ట్టియు వాక్యం=మాటనునశ్శుకోతి=వినఁడో (వాఁడుచెవిటివాఁడు)శి॥కిం=ఏది
 విశ్వానపాత్రమ్=నచ్చిక ముంచతగినది నాస్తి=కాదు? గు॥ నారీ=ఆఁడది.

తా॥ సమయమునచ్చినపుడు యుక్త మైనది చెప్పనివాఁడుమూఁగ
 వాఁడనియు, సత్యమైనట్టియు మేలుకగించునట్టియు మాటనువినని వాఁడు
 చెవిటివాఁడనియు, ఆఁడది విశ్వసింపరాని దనియుఁ దాత్పర్యము.

గీ॥ మూఁగయెవ్వఁడు? బధిరుఁడుమొనసెయ్యెవఁడు?
 యుక్తముగవల్కునేరక యున్నమూక
 బధిరుఁడగు తథ్యమగు పల్కుపల్కులేఁడొ
 విశ్వసింపఁగరానిదో? వెలఁదియగును॥

19. Who can really be called deaf and dumb? He is dumb who cannot speak out the right things in right moments; and he is deaf indeed, who never hears a good advice. Who can seldom be relied upon? Woman.

శ్లో॥ తత్త్వంకిమేకం శివమద్వితీయం
కిముత్తమం సచ్చరితం యదస్తి
కింకర్మకృత్వా నచ శోచనీయం
కామారి కంసారి సమర్పనాఖ్యం॥ 20.

అర్థము గు॥ శి॥ ఏకం=ముఖ్యమైన తత్త్వమ్=తెలిసికోతగిన యధార్థ
వస్తువు కిం=ఏది? గు॥ అద్వితీయం=రెండవది లేనటువంటి శివమ్=బ్రహ్మ
సాక్షాత్కారతత్త్వము. శి॥ ఉత్తమం=ఘనమైనది, కిం=ఏది? గు॥ యత్=ఏ
సచ్చరితమ్=మంచిపrowర్తన అస్తి=ఉన్నదో. (అదే) శి॥ కింకర్మ=ఏ
పని కృత్వా=చేసి, నచశోచనీయమ్=దుంఖిఃపవలసినది లేదు? గు॥ కామారి
కంసారి సమర్పనాఖ్యమ్; కామారి=శివునియొక్కయు, కంసారి=విష్ణువు
యొక్కయు, సమర్పనా=మిక్కిలిపూజించుట యనే, అఖ్యమ్=పేరుగల
కర్తను.

తా॥ సాటిలేని బ్రహ్మము నెఱుఁగుటయే నిజమైనతత్త్వమనియు, సత్త్వ
వర్తన మే మిక్కిలియుత్తమమైనదనియు, శివకేశవపూజ చేసినచో దుఃఖం
పవలసిన యవసరములేదనియుఁ దాత్పర్యము.

గీ॥ తత్త్వమెయ్యదియగు? శివతత్త్వముకద
యుత్తమమొ? సచ్చరిత్రమె యొప్పు భువిని
ఎట్టి పనిచేయ దుఃఖము లెలమిరావు
హరిహరుల పూజచేసిన దరికిరావు॥

20. What is the Ultimate Truth? The fact of the
existence of That, Which is all-good and One without a
second. What is the noblest thing in this world? A pure
spirit. What is that work, by whose performance one is

never brought to grief ? The worship of Him who is the enemy of lust (Shiva), and Him who killed Kamsa (Krishna, the incarnation of Vishnu).

శ్లో॥ శత్రోర్మహా శత్రు తమోస్తి కోవా
కామః సకోపా నృత లోభ తృప్తః
సపూర్వతే కో విషయైః సవవ
కిం దుఃఖములం మమతాభిధానం॥ 21.

అర్థము॥ శి॥శత్రోః=శత్రువుని కంటెను, మహాశత్రుతమః=ప్రబల శత్రువు, కోవా=ఎవ్వఁడు, అస్తి=ఉన్నాఁడు గు॥ సకోపానృతలోభ తృప్తః=కోపము, అబద్ధము, లోభము, ఆశ, వీనితోగూడిన కామః=విషయ వాంఛ. శి॥విషయైః=ప్రపంచిక విషయములచేత కః=ఎవ్వఁడు సపూర్వ తే=నిండింపఁబడని వాఁడు? గు॥ సవవ=కామాది విషయ వాంఛలచేత నిండింపఁబడనివాఁడె. శి॥దుఃఖములమ్=దుఃఖకారణమైనది కిం=ఏది? గు॥ మమతాభిధానమ్=మమకారముగే పేరు నొందినదె.

తా॥ గొప్ప శత్రువులు; కామము, అనృతము, లోభము, తృప్తి, అనునవి యనియు, కామాదివికారములు లేనివాఁడు నిర్వృకారుడనియు, మమకారము దుఃఖమునకు కారణమనియు, దాత్పర్యము.

గీ॥ శత్రులెవ్వరు? లోభంబు జగతి మీఁద
కామకోపానృతంబులు కడు దురాశ
విషయ పూరితుడెవ్వఁడు? విడనివాఁడె
దుఃఖములము మఱి యేది? తొడరి మమత॥

21. Which is the most formidable of all the enemies of man? It is the passion to possess, attended, as it always is, with anger, untruthfulness, and avarice and thirst for more. What is never appeased by gratification? The aforesaid passion indeed. What is the seed of all misery? The thought of 'I' and 'mine.'

శ్లో॥ కింమండనం సాక్షరతాముఖస్య
సత్యంచ కిం భూతహితం తదేవ
త్యాజ్యంనుఖమ్ కిం స్త్రియమేవసమ్యక్
దేయంపరం కిం త్వభయం సదైవ॥ 22.

అర్థము॥ శ్లో॥ ముఖస్య=ముఖమునకు మండనం=అలంకారమైనది, కిం=ఏది? గు॥ సాక్షరతా=చదువువచ్చుటయే. శ్లో॥ సత్యంచ=సత్యమైనది, కిం=ఏది? గు॥ భూతహితమ్=ప్రాణులకు మేలుకలిగించెడు, తదేవ=ఆయథార్థమే. శ్లో॥ సమ్యక్=బాగుగా, త్యాజ్యం=విడచిపెట్టతగిన నుఖమ్=నుఖము కిమ్=ఏది? గు॥ స్త్రియమేవ= ఆడుదానినే. శ్లో॥ పరం=మిక్కిలి, దేయం=ఇవ్వతగినది కింతు=ఏదియున్నది? గు॥ సదైవ= ఎల్లప్పుడు. అభయం=భయము నొందిన వానికి కాపాడుదునని అభయ మిచ్చుటయే॥

తా॥ చదువు ముఖమున కలంకారమనియు, ప్రాణులకుహితమును జేయుటయే సత్యవ్రతమనియు లెస్సగా స్త్రీనుఖమును విడువలెననియు, ప్రాణులకెల్లప్పుడు అభయమిచ్చుచుండవలెననియుఁ దాత్పర్యము.

గీ॥ మోమునకు భూషణంబేది? మొనసి చదువె
భూమిలో సత్యమెయ్యది? భూతహితము

విడువ నుఖదాయు యేదగు? వెలది నుముక్తు
దేయ తెలవగలిగి? యభయంబె దినదినంబు॥

22. What is the embellishment of face? Literacy. What is truth? That which is beneficial to all beings. What kind of happiness should be shunned? Sex-indulgence. What is the best thing to be given to all, at all times? Freedom from fear of all kinds.

శ్లో॥ కస్యాస్తి నాశే మపసోహి మోక్షః
క్వ సర్వథా నాస్తి భయం విముక్తా
శల్యం పరం కిం నిజమూర్ఖతైవ
తే తే హ్యపాస్యా గురవశ్చ పృథ్వాః॥ 23.

అర్థము॥ 1॥ కస్య=దేవియొక్క నాశేనతి=నాశనము కలుగుచుం
డగా, మోక్షః=ముక్తి అస్తి=కలదు? గు॥ మపసః=మనస్సుయొక్క,
నాశేనతి=నశింపు కలుగుచుండగా ముక్తిః=మోక్షము అస్తి=కలదు.
2॥ క్వ=యొక్కడ సర్వథా = ఎల్లయవస్థలయందు భయం=భయము
నాస్తి=లేదు? గు॥ విముక్తా=విడుదలకలిగినప్పుడు (స్వరూపాను
భవమునందు) భయంనాస్తి=భయములేదు. 3॥ పరం=మిక్కిలి, శల్యం=
కఠిన్యము, గుచ్చకొనడు యిసుప ములికి కిం=ఏది? గు॥ నిజమూర్ఖతైవ=
తనదియగు అజ్ఞానము. 4॥ తేతేహి=ఎవ్వరెవ్వరు, ఉపాస్యాః=సేవింప తగిన
వాని? గు॥ గురవశ్చ=గురువులున్న, పృథ్వాశ్చ = పెద్దలున్న.

తా॥ మనోభావనతో మోక్ష మిచ్చుననియు, తన్ను తెలిసి
కొని విముక్తిని పొందిన యొకల భయము లేదనియు అవిద్యయే శూద్రయ

శల్యమునయు గుర్రపుఱును పెద్దలును నర్వదా నేదింప తగినవారనియును దాత్పర్యము.

గీ॥ ఏదినశియింప మోక్షము, నిచ్చు? మనసె
ఏదికలిగిన భయముండదెవుడు? భక్తి
భువిని శల్యంబో? నిజముగా మోక్షులసమ
కోరిపూజించదగువారో? గురులు బుధులు॥

23. At whose destruction comes the final liberation? Mind's. In which state there is no more fear? In the state of perfect emancipation on realisation. What is the keenest of all the darts (that pricks a man)? One's own ignorance. Who are the objects of respect? Those from whom we learn anything and the elders.

శ్లో॥ ఉపస్థితే ప్రాణహృతే కృతాంతే
కి మాశుకార్యం సుధియాప్రయత్నాత్
వాక్కాయ చిత్తైః సుఖదం యమఘ్నం
మురారి పాదాంబుజ మేవ చిన్త్యమ్॥ 24.

అర్థము॥ శ్లో॥ప్రాణహృతే=ప్రాణములను హరించునట్టి, కృతాంతే=యముండు ఉపస్థితే=దగ్గరకు ఎచ్చినవాడుకాగా సుధియా=మంచిబుద్ధి కలవానిచేత ప్రయత్నాత్=మిక్కిలి యత్నమువలన కిం=ఏది ఆశు=శీఘ్రముగా, కార్యంచేయదగినది? గు॥వాక్కాయ చిత్తైః=వాక్కుచేతను, శరీరముచేతను, మనస్సు చేతను, యమఘ్నం=యముని చంపునట్టియు, సుఖదం=సౌఖ్యమునిచ్చునట్టియు మురారిపాదాంబుజమేవ=వీడ్లుమూర్తి పాదకమలములనే చిన్త్యమ్=లేలంపవలసినది.

తా॥ ప్రాణములహరించెడు యముడు దగ్గరకువచ్చినప్పుడు పండితునిచేత ప్రయత్నముచేత, మనోవాక్కాయములచేత, సౌఖ్య కరమైనట్టియు, మృత్యువునకుగూడ మృత్యువైన శ్రీమన్నారాయణమూర్తియొక్క పాదకమల ధ్యానమును చేయవలసినదని తాత్పర్యము.

గీ॥ అంతకుఁడు పాణ హర్తయై యతిరయమున
వచ్చుతటి యేమి సేయంగ వలయునుమతి?
అంతకాంతకుఁడయి జగమంతయేలు
నల మురాంతకు పాదముల్ గొలువవలయు॥

24. What should be done by the thoughtful mind in all haste at the approach of the great destroyer, Death? Then, with all mind and speech one must meditate on the lotus-feet of Murari (Vishnu), the great saviour from its nand.

శ్లో॥ కేదస్యవఃసంతి కువాసనాఖ్యాః
కః శోభతేయః సదసి ప్రవిద్యః
మాలేవ కామో నుఖదా నువిద్యా
కిమేధతే దాన వశాత్సువిద్యా॥ 25.

అర్థము॥ శి॥ దస్యవః=దొంగలు కే=ఎవ్వరు సంతి=ఉన్నారా?
గు॥ కువాసనాఖ్యాః=కుత్సితమైన కామాది సౌక్యచందన విషయ వాంఛ
లనుపేరుకలవారె. శి॥ సదసి=సభయందు కః=ఎవ్వఁడు శోభతే=ప్రకాశిం
చును? గు॥ యః॥=ఎవ్వఁడు ప్రవిద్యః=ఉత్కృష్టమైన వేదాంత విద్యకలవాఁడో
(వాఁడు)॥ శి॥ మాలేవ=రల్లినరె యాకా=ఏది నుఖదా=సౌఖ్యము నిచ్చు

నది? గు॥ సువిద్యా = మంచి విద్యయే. శి॥ దాన వశాత్ = ఒకరికిచ్చుటవలన
కింపది ఏధ లే = వృద్ధిని పొందును గు॥ సువిద్యా = మంచిచదువే.

తా॥ చెడ్డతలంపులే వొంగలనియు మంచి విద్య కలవాడె
సభాలంకారుడనియుఁ దల్లివలె సుఖకరమైనది విద్యయనియు, ఇతరులకు
నిచ్చుట చేత విద్య పెఱుగుననియుఁ దాత్పర్యము.

గీ॥ చోరు లెవ్వరు? విషయముల్ గోరువారే
వెలుగు నెవ్వఁడు సభయందు? విద్యయుతుడె
తల్లివలెనేది పోషించు? వగినవిద్య
యిచ్చినఁ దఱుగకుండునదేది? విద్య॥

25. What like thieves (takes away the valuable possessions of one)? Evil propensities. Who graces an assembly? The learned. What brings happiness and solace in life? Learning. What augments by imparting to others? Learning.

శ్లో॥ కుతోహి భీతిః సతతం విధేయా
లోకాపవాదా ద్భవ కాననాశ్చ
కోవాస్తి బంధుః పితరౌచ కోవా
విపత్సహాయః పరిపాల కాయా॥26.

అర్థము॥ శి॥ సతతం = ఎల్లప్పుడు కుతోహి = దేనివల్లనుండి భీతిః = భయము విధేయా = చేయఁతగినది? గు॥ లోకాపవాదాత్ = లోకనిందవల్లనుండి
దీన్ని భవకాననాశ్చ = సంసారమనెడు అడవివల్ల నుండిన్నీ. శి॥ బంధుః = చుట్టము కోవాస్తి = ఎవ్వఁడున్నాఁడు? పితరౌచ = తల్లిదండ్రులున్ను

కోవా=ఎవ్వరు? గు||విపత్సహాయః=అపదయందు సహాయపడినవాడగు బంధువుడు, యా=ఎవరయితే పరిపాలకా=రక్షించెడు వాలో వారెతల్లిదండ్రులు

తా|| ఎల్లప్పుడు లోకాపవాదము నుండియు, సంసారారణ్యము నుండియు, నెల్లప్పుడు భవయడ వలసినదనియు అపదలయడదు సహాయ పడినవారె తల్లిదండ్రులనియూచాత్పర్యము.

గీ|| దేనికిని భీతినొందుచు దిరుగ వలయు ?
నవని నపవాదమునకును భవవనికిని
బంధువెవ్వఁడు? విపదము బాపువాఁడు
పాలనము చేయు వారెవో పరమ పితరు||

26. On what quarters ought we always to look with distrust and fear? On public opinion and the wild mazes of this forest-like world. Who is a friend and who can truly be called to be one's parents? He who helps one in times of adversity, is the friend, and those who help to maintain one are the parents.

శ్లో|| బుధ్యానబోధ్యం పరిశిష్యతే కిం
శివ ప్రసాదం సుఖబోధరూపం
జ్ఞాతేతు కస్మిన్ విదితం జగత్ స్వాత్
సర్వాత్మకే బ్రహ్మణి పూర్ణరూపే|| 27.

అర్థము|| శి|| బుధ్యా=తెలిసిన పదప కిం=ఏది బోధ్యం=తెలిసికొనదగినదైన పరిశిష్యతే=మిగిలియుండదు? గు|| సుఖబోధరూపం=సుఖముగా తెలిసికొనదగినవిప్రసాదం=సచ్చిదానంద స్వరూపమును శి||కస్మిన్ =

ఏది, జ్ఞాతేతు = తెలియఁబడినప్పుడు జగత్ = లోకము విదితమై = తెలియఁ
బడినది స్యాత్ = అయ్యేని? గుఱ్ఱపూర్ణరూపే = అంతటను పరిపూర్ణమైనట్టియు,
సర్వాత్మక = అబ్రహ్మస్తంభ పర్యంతము బాహ్యభ్యంతర స్వరూపమైన
బ్రహ్మణి = సాక్షాత్కారము జ్ఞాతే సతి = తెలిసిన మీఁదట (ఇతఁ తెలిసికొ
వలసినదిలేదు.)

తా॥ స్వప్రకాశమైన నిర్వికారాఖండ పరబ్రహ్మ సాక్షా
త్కారమైన మీఁదట తెలియ వలసినదేదియు లేదని ముఖ్యార్థము. అబ్రహ్మ
స్తంభపర్యంతము, బాహ్యభ్యంతరములయందు నిండి వెలుగొందుచున్న స్వ
ప్రకాశ పరబ్రహ్మము సెఱిగిన యెడల జగత్తంతయుఁ దెలిసినదేయగునని
తాత్పర్యము.

గీ॥ ఏది తెలిసిన మీఁదట నేది తెలియ
వలసియుండదు? శివతత్త్వమలవడినను
ఏది తెలిసిన జగమంత నెఱుంగనగును?
సర్వమయమైన బ్రహ్మము సాధువుగను॥

27. What knowing, nought is left to be known any more? The Lord of the universe, who is all good, all peace and whose very Self is Absolute Bliss and Knowledge. By realising which the whole world stands realised? By the realisation of the absolute Brahman Who is the Self of all.

శ్లో॥ కిందుర్లభం సద్గురు రస్తి లోకే
సత్సంగతిః బ్రహ్మ విచారణాచ
త్యాగోహి సర్వస్య శివాత్మబోధః
కోదుర్జయః సర్వజనైర్మనోజః॥ 28.

అర్థము॥ ౩॥ లోకే=జగమునందు దుర్లభం=పొందశక్యముకానిది
 కిమస్తి=ఏదియున్నది? గు॥ లోకే=లోకమందు సద్గురుః=భగవంతుని నె
 తీగిన గురువున్న, సత్సంగతిః=సజ్జన సహవాసమున్ను. బ్రహ్మ విచారణాచ=
 బ్రహ్మవిచారము చేయుటయు, సర్వస్య=అన్నిటియొక్క త్యాగోపి=
 సంగపరిత్యాగమున్ను, శివాత్మ బోధః=బ్రహ్మసాక్షాత్కార జ్ఞానమున్ను,
 (దుర్లభమైనది) ౩॥ సర్వజనైః=ఎల్లజనులచేత కః=ఎవ్వఁడు దుర్జయః=
 జయింప నలవికానివాఁడు. గు॥ మనోజః=మన్మథుఁడు,

తా॥ బ్రహ్మజేత్రయగు సద్గురువును సజ్జన సాంగత్యమున్న పరబ్రహ్మ
 జిజ్ఞాసయున్న, సర్వసంగపరిత్యాగమున్న బ్రహ్మసాక్షాత్కారజ్ఞాన
 మున్న, లోకమందు దుర్లభమైనవని తాత్పర్యము.

గీ॥ జగము నందున దుర్లభంబగునదెద్ది?
 సజ్జనులచెల్మి బహ్మ విచారణంబు
 సద్గురుండును తత్వము సాధుమైత్రి
 మనసిజుడె దుర్జయుఁడు నుమ్ము మనుజులకును॥

28. What are rarely to be found in this world? A spiritual guide, who has himself seen the Lord—the company of real sage—a mind really struggling to attain to the perfect realisation of the absolute and infinite Being, the Brahman—the renunciation of everything for the Lord and the realisation of the truth ‘I am that Absolute Bliss’ What every one finds very hard to vanquish? The sex idea and the attraction of the other sex.

శ్రీ॥ పశోః పశుః కా నకరోతి ధర్మమ్
ప్రాధీత శాస్త్రోపి నచాత్మబోధః
కింతద్విషంభాతి సుధోపమం స్త్రీ
కేశత్రా మిత్రవదాత్మజాద్యాః॥

29.

అర్థము॥ శి॥ పశోః=జ్ఞానములేని పశువుకంటెను పశుః=పశువు, కః= ఏది? గు॥ యః=ఎవ్వఁడు ధర్మమ్=ధర్మమును నకరోతి= చేయఁడో॥ (వాడును) ప్రాధీతశాస్త్రోపి=చదువుకొనబడిన వేదవేదాంగాది విద్యలుకలవాఁడయినప్పటికి, నచాత్మబోధః=ఆత్మజ్ఞానము లేని వాఁడును॥ శి॥ కింతత్= ఏది సుధోపమమ్=పైకి నమృతము వలెనున్నదియయి విషం=పాణిమాని చేయుకాలకుట విషముగా భాతి=ప్రకాశించుచున్నది? గు॥ స్త్రీ=ఆడుదియే. శి॥ మిత్రవత్=పైకిమిత్రులవలెనుండు శత్రువః=పగవారు కే=ఎవ్వరు? గు॥ ఆత్మ జాద్యాః=పుత్రులు బంధువులు మొదలగువారు.

కాత్పర్యము॥ ధర్మము చేయునివాడును శాస్త్రమును చదువుకొన్నను ఆత్మజ్ఞానము లేనివాడును పశువుకంటె నధమమైన పశువనియును పైకినమృతము లెఁగనుపించినను స్త్రీవిషతుల్యమైన దనియును పైకిమిత్రులుగాఁగనుపించినను పుత్రులు మొదలగువారే శత్రువులనియును చాత్పర్యము.

గీ॥ పశువునకు తుల్యుఁడో? ధర్మపరుఁడు కాని
వాఁడు నాత్మ నెఱుంగని వాఁడె యగును
పైకి సుధఃలోన విషమేది? పడతినుమ్ము
పైకిమిత్రులు, శత్రులో? భార్యనుతులు॥

29. Who is the most beastly among the beasts? One who does not practise what is right and virtuous (Dharma) and also he who is devoid of Self-Knowledge, even after

a thorough study of the Scriptures.. What is the poison that seems sweet like nectar to taste? The wife of a man (for she stands on his way to attain to the realisation of the Lord with her so-called love). Who, though in friend's guise, are really one's foe? One's own offsprings and relations.

శ్లో॥ విద్యుచ్ఛలం కిం ధన యావనాయు
దానం పరం కించ నుపాత్ర దత్తం
కంతంగతైరప్యనుభి నకార్యం
కిం కిం విధేయం మలినం శివార్చా॥ 30.

అర్థము॥ శ్లో॥ విద్యుచ్ఛలమ్ = మెరుపువలె చంచలమైనది కిం = ఏది? గు॥ ధనయావనాయుః = ధనము, వయస్సు, మరియు దానము. శ్లో॥ పరమ్ = శ్రేష్ఠమైన దానమ్ = దానము కించ = ఏదియున్నది? గు॥ నుపాత్రదత్తమ్ = సత్పాత్రయందు నీయఁబడినటువంటిది. శ్లో॥ అనుభిః = ప్రాణములు కంతంగతైరపి = కంతంగతములై పోవుచున్నపుడును కిం = ఏది నకార్యం = చేయఁగూడదు? కిం = ఏది విధేయం = చేయవలసినది? గు॥ మలినం = పాపకార్యము. (చేయఁగూడదు.) శివార్చా = ఈశ్వరపూజ. (చేయవలసినది.)

తాత్పర్యము॥ ధనము యావనము మరియు దానము మెలుపువలె క్షణికములనియు, యోగ్యునికి దానము చేయవలయుననియును, ప్రాణములు పోవుట తలస్థించినను పాపము చేయఁగూడదనియును ఈశ్వరారాధన సర్వదా చేయుచుండవలె ననియు, తాత్పర్యము.

గీ॥ మెలుపునమమొ? ధనాయువుల్ మేటి వయసు
యోగ్యదానంబొ? సత్పాత్రనుంచి నదియ

కంఠగతమైన పాణింబు, కల్మషంబు
చేయగారాదు, శివపూజ చేయవలయు॥

30. What are fleeting like lightnings? Wealth, youth and life. When becomes a gift most plausible? When it is made to a worthy recipient. Even with the last breath, what must not be done and what should be done? Dirty deeds and the worship of Shiva (the infinitely blissful Being)

శ్లో॥ కిం కర్మయః ప్రీతికరం మురారైః
కావస్థానకార్యా సతతంభవాభ్యా
అహర్నిశం కిం పరిచింతనీయం
సంసార మిథ్యా త్వ శివాత్మతత్వం॥ 31.

అర్థము॥ శ్లో॥ మురారైః=విష్ణుమూర్తికి ప్రీతికరం=సంతోషకరమైన
కర్మ=పని కిం=ఏది? గు॥ యత్=ఏకర్మ, మురారైః=విష్ణుమూర్తికి ప్రీతికరం=
సంతోషకరమైనదో (అదేకర్మ) శ్లో॥ క్వ=ఎక్కడ ఆస్థా=ప్రయత్నపూ
ర్వకమైన ఆశ, నకార్యా=చేయగూడదు. గు॥ సతతం=ఎల్లప్పుడు భవా
భ్యా=సంసార సముద్రముందు ఆస్థా=ఆశ నకార్యా=చేయగూడదు. శ్లో॥
అహర్నిశమ్=దివారాత్రములు పరిచింతనీయం= ఆలోచింపవలసినది కిం=
ఏది? గు॥ సంసార మిథ్యాత్వ శివాత్మతత్వమ్=సంసార మిథ్యాత్వం=సంసార
రము వట్టిదనియు, శివాత్మతత్వమ్=బ్రహ్మసత్యమైనదనియు (తలంపవలసినది)

తాత్పర్యము॥ మురారికి ప్రీతికరమైనదే కర్మయనియు, సంసార
మందు ఆశ దిగనాడ నిలయుననియు, దివారాత్రములు “జగన్నిధ్యబ్రీ
హ్మసత్యం” అని తలంపవలెననియుఁదాత్పర్యము.

గీ॥ ఏది సత్కర్మ? కంసారికేది ప్రియమౌ
వాంఛవడరాదు భవ మహావార్ధియందు
చిన్త్యమేది? యహర్నిశః చేయవలయు
సంతయును మిథ్య శివతత్వమదియె నిజము॥

31. What work is pleasing to Him (Shiva) and therefore ought always to be performed in this world? The worship of Vishnu (the enemy of the demon Mura.) What is to be contemplated day and night? The non-reality of the world and the unity of the one's self with the Lord Who is Bliss Absolute.

శ్లో॥ కంతంగతావా శ్రవణం గతావా
ప్రశ్నోత్తరాఖ్యా మణిరత్నమాలా
తనోతు మోదం విదుషాం ప్రియత్నాత్
రమేశ గౌరీశ కథేవ సద్యః॥ 32.

అర్థము॥ ప్రశ్నోత్తరాఖ్యా=ప్రశ్నలును ఉత్తరువులును కలిగియున్న
మణిరత్నమాలా=ముప్పదిరెండు మణిశ్రేష్ఠములతో గూడిన జపమాల
విదుషాం=పండితులయొక్క కంతంగతావా=కంతమును ధరింపఁబడినను
(చదివిననులేక) శ్రవణంగతావా=చెవిని పొందినను(విన్నను) ప్రయత్నాత్ =
యత్నము ఎలన (తప్పకుండగ) సద్యః=వెంటనే రమేశ గౌరీశ కథేవ=
శివేశ్వరులకు చెందిన కథవలెనేమోదం=సంతోషమును తనోతు=చేయును.

తా॥ ప్రశ్నోత్తర సహితమైన యీ మణిరత్నమాల పండితులైన

వారు ప్రియత్నపడి చదివినను విన్నను శివేశవుల శరిత్ర పఠనే యిది యును ఆనందమును కలిగించునని తాత్పర్యము.

గీ॥ ప్రశ్నలుత్తరములుగల్గి ప్రథితమైన
యిట్టి మణిరత్నమాలను నీ జగాన
చదివినను విన్న మోక్షంబు జనులకగును
నా రమేశ గౌరీకుల నధికకృపను॥

32. If memorised or heard with attention, this dialogue, known as “The wreath of gems,” is sure to bring joy to the wise, for it proclaims directly the glories of Shiva and Vishnu.

ఇతి శ్రీ పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య వర్య శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యవర్య విరచితా మణిరత్నమాలా సమాప్తా.

అర్థము॥ ఇతి=ఇది శ్రీపరమహంస పరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీమచ్ఛంకరాచార్య వర్య విరచితా; శ్రీ=సంపత్కరమైనట్టి పరమహంస=కుటీచక, బహుదక, హంస, పరమ హంసలను, భేదముకల పరివ్రాజక=యతులకు, ఆచార్యవర్య=ఆచార్యులలో శ్రేష్ఠుడైన శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యవర్య=పూజ్యులయిన శంకరాచార్య స్వాముల వారిచేత విరచితా=రచింపబడిన, మణిరత్నమాలా=మణిరత్నమాల యనునది సమాప్తా=ముగిసినదాయెను.

తాత్పర్యము॥ శ్రీమత్పరమహంస సన్యాసుల కందఱకు మూల కారణుడైన శ్రీశంకరాచార్యులస్వాములవారిచేత రచింపబడిన మణిరత్నమాల సంపూర్ణమయ్యెను.

గద్య.

ఇది శ్రీమహాపాదుకాంత దీక్షాసంపన్నులు, ఆగమశాస్త్ర నిపుణులు,
 నపర శివావతారులునగు పంగలేటి వేంకటశివయ్య శాస్త్రిల వారికి బి
 యశిష్యుడను, ఏ. ఈ. యల్. యమ్. గుంటూరు కాలేజీ
 పండితుడగునోరి హనుమచ్ఛాస్త్రి చే దెలుగున నెల్ల
 నుబోధ మగునట్లురగు ప్రతి పదార్థ తాత్పర్య
 పద్య సహితముగ వ్రాయఁబడెను,
 ఓమ్ తత్సత్.

అపొస్తలుల పట్టిక.

క్ర. సం.	తప్పు.	ఒప్పు.	క్ర. సం.	తప్పు.	ఒప్పు.
2 8	శైల	నెల	20 20	మృతా	మృతో
22	నరక	నరకః	22 7	మర్థ	మర్థః
4 1	తన్నుదా	తన్నుదా	9	నక్రుతి, చెమి	నక్రుతోతి, చె
5 14	నిదుగ్రు	నిదిగ్రు	టి		విటి
6 19	యనియు, దా	యనియుఁదా	10	సమిక్	సమిక్
7 7	ధాన	ధానః	23 5	గు॥	
16	కోధా	క్రోధా	24 6	సపూర్వ	సపూర్వ
10 7	మోది	మేది	26 16	విముక్తా	విముక్తా
22	సబ్బ	సజ్జ	28 16	కామో	కాయా
12 1	భృతా	భృతామ్	29 16	వాశ్చ	వాశ్చ
3	?	కోవా=నవడు	17	కోవా	కావా
14 14	యం	యః	21	వాశ్చ	వాశ్చ
15 7	దుఃఖే	దుఃఖీ	30 1	కోవా	కావా
11	సమస్తా	సమస్తాః	31 3	బాహా	బాహ్యా
16 12	నకార్య	నకార్యం	32 6	మైనది	మైనవి
17 9	కావా	కోవా	33 1	కా	కో
18 10	సర్వై	సర్వైః	38 5	నెల్ల	నెల్లరమ
19 3	కానిదా	కానిదో	6	నల్లరకు	నల్లరు
20 10	లత్తము	మత్తము	17	వారి	వారు
19	జతా	జాతో			

30 వ పేజి 5 వ పజ్జి లో “వారెత్లి” కి మారుగా “వాడె బంధువుడనియుఁ బరిపాలించినవారె తల్లి” యనియు, 32 వ పేజి 10 వ పజ్జి లో “పనితాత్ప” కి మారుగా “పనియు విషయవాంఛ విడువక శక్యము కానిదనియుఁదాత్ప” యనియు నిద్దుకొని చదువజేడుచున్నాఁడను.

10087

